

ตารางที่ 1 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 1</u> ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบและวิธีปฏิบัติ งานของราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการ ส่งเสริมการดำเนินงาน ด้านการผลิตที่สะอาด</p>	1. ดำเนินการเพิ่มเติม แก้ไข หรือ ปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรจุหลักการ การผลิตที่สะอาด ประกอบด้วย			
	1.1 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535	←→		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม
	1.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	←→		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ
	1.3 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522	←→		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม
	1.4 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	←→		หลัก: กระทรวง สาธารณสุข รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
	1.5 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535	←→	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
2. ดำเนินการออก ปรับปรุง หรือแก้ไข พระราชบัญญัติเพื่อให้ครอบคลุมการ ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการพัฒนาการเกษตร	←→		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 1 (ต่อ)</u> ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบและวิธีปฏิบัติ งานของราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการ ส่งเสริมการดำเนินงาน ด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>3. เพิ่มบทบาทเจ้าพนักงานท้องถิ่น ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการ ผลิตที่สะอาด ประกอบด้วย</p> <p>3.1 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475</p> <p>3.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 10 พ.ศ. 2542</p> <p>3.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537</p> <p>3.4 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ เมืองพัทยา พ.ศ. 2542</p> <p>3.5 พระราชบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540</p> <p>3.6 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528</p> <p>3.7 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและ ขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542</p> <p>4. ดำเนินการเพิ่มเติม แก้ไข หรือ ปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรจุ หลักการการผลิตที่สะอาดประกอบด้วย</p>	<p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p>	<p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p> <p>←→</p>	<p>หลัก : กระทรวง มหาดไทย</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 1 (ต่อ) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบและวิธีปฏิบัติ งานของราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการ ส่งเสริมการดำเนินงาน ด้านการผลิตที่สะอาด	4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การพัสดุ พ.ศ. 2535 เพื่อส่งเสริมการ จัดซื้อ/จัดจ้างสินค้า ผลิตภัณฑ์ และ การบริการที่รักษาสิ่งแวดล้อม	↔		หลัก: สำนักนายก รัฐมนตรี รอง: กระทรวง อุตสาหกรรม
	4.2 ระเบียบคณะกรรมการพิจารณา เครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ที่ประหยัด พลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริม การใช้เครื่องจักร วัสดุและอุปกรณ์ที่เป็น การผลิตที่สะอาด และลดหรือยกเลิกการ ส่งเสริมการใช้เครื่องจักร วัสดุและอุปกรณ์ ที่เป็นการบำบัดที่ปลายท่อ	↔		หลัก: กระทรวงการคลัง รอง: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ
	4.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การพัสดุส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการ จัดซื้อ/จัดจ้างสินค้า ผลิตภัณฑ์ และ การบริการที่รักษาสิ่งแวดล้อม	↔		หลัก: กระทรวง มหาดไทย
	4.4 กำหนดให้การผลิตที่สะอาดเป็นหัวข้อ ในหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบปฏิบัติ การจัดทำและพิจารณารายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	↔		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ
	4.5 ปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบ ขั้นตอน และ วิธีการดำเนินงานของภาคราชการเพื่อ ให้ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพและทำให้เกิดของเสีย น้อยที่สุด	↔		หลัก: สำนักงาน คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน
กลยุทธ์ที่ 2 ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนด นโยบาย และการจัดสรร งบประมาณให้สอดคล้อง และสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการผลิตที่สะอาด	1. กำหนดให้มีแผนงานด้านการผลิต ที่สะอาดไว้ในแผนงานสำคัญของ ประเทศ ประกอบด้วย			

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 2 (ต่อ) ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดนโยบาย และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	↔		หลัก: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รอง: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง
	1.2 แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม
	1.3 แผนปรับโครงสร้างเกษตรกรรม	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	1.4 แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ	↔		หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
	1.5 แผนปรับโครงสร้างการศึกษา	↔		หลัก: กระทรวงศึกษาธิการ
	1.6 แผนแม่บทด้านการวิจัยและพัฒนา	↔		หลัก: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
	2. เพิ่มเติมการจัดทำโครงการด้านการผลิตที่สะอาดในแผนงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ	↔		หลัก: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง
	3. เพิ่มเติมการจัดทำโครงการด้านการผลิตที่สะอาดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	↔		หลัก: กระทรวงมหาดไทย
	4. กำหนดให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเป็นเงื่อนไขในการจัดสรรเงินงบประมาณ เงินอุดหนุน และเงินกู้ให้กับโครงการของรัฐ	↔		หลัก: สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 2 (ต่อ) ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดนโยบาย และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	5. กำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยเพิ่มความสำคัญของการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหามลพิษของท้องถิ่นก่อนการลงทุนจัดสร้างระบบกำจัด/บำบัดของเสียที่ปลายทาง	↔		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ
	6. กำหนดสัดส่วนในการสมทบงบประมาณของท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษหากโครงการที่เสนอมีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
	7. จัดสรรงบประมาณพิเศษนอกเหนือจากงบประมาณปกติ เช่น เงินอุดหนุนจากกองทุนต่าง ๆ หรือบพัฒนาให้กับท้องถิ่นที่ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔	↔	หลัก: สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
กลยุทธ์ที่ 4 มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	1. กำหนดให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาให้สินเชื่อและสิทธิประโยชน์สถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน	↔		หลัก: กระทรวงการคลัง รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 4 (ต่อ) มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือ ในการสร้างแรงจูงใจและ เพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานด้านการผลิต ที่สะอาด	2. กำหนดให้โครงการหรือการดำเนินงาน ด้านการผลิตที่สะอาดเป็นเงื่อนไขสำคัญ ในการพิจารณาส่งเสริมการลงทุนให้แก่ โครงการของเอกชน	←→		หลัก: สำนักงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุน รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
	3. นำสิทธิประโยชน์ด้านภาษีมาใช้เพื่อ ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิต ที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวงการคลัง รอง: กระทรวง ที่เกี่ยวข้อง
	4. นำรายได้ที่จัดเก็บจากค่าธรรมเนียม การจัดการมลพิษและ/หรือภาษีด้าน สิ่งแวดล้อมจัดสรรให้ท้องถิ่นตามสมควร เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิต ที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวงการคลัง
	5. นำรายได้ที่จัดเก็บได้ภายในท้องถิ่น มาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้าน การผลิตที่สะอาดในชุมชน	←→	→	หลัก: กระทรวง มหาดไทย
	6. จัดตั้งหรืออกระเบียบกองทุนทางด้าน สิ่งแวดล้อมและพลังงานให้สนับสนุนการ ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง เกษตรและ สหกรณ์ รอง: กระทรวงการคลัง

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 4 (ต่อ)</u> มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>7. สร้างระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด และการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง วิทยาศาสตร์</p>
	<p>8. สร้างตลาดภายในและต่างประเทศสำหรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาดและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวงพาณิชย์ รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 5</u> พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. จัดการฝึกอบรมบุคลากรของภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดทั้งความรู้พื้นฐานและความรู้ด้านเทคนิค</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ</p>
	<p>2. จัดสรรทุนการศึกษาด้านการผลิตที่สะอาดทั้งระดับปริญญาโทและเอกให้กับข้าราชการทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น</p>	↔		<p>หลัก: สำนักงาน คณะกรรมการ ข้าราชการ พลเรือน กระทรวง ที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>3. เสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในลักษณะโครงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง เกษตรและ สหกรณ์</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 5 (ต่อ)</u> พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด</p>	4. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการด้านการผลิตที่สะอาดให้กับสาธารณะ	←→		หลัก: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง
<p><u>กลยุทธ์ที่ 6</u> กลไกการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและธุรกิจที่มีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	1. สร้างกลไกให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการเปิดเผยข้อมูลด้านมลพิษและการปล่อยมลพิษหรือของเสียให้ท้องถิ่นทราบ	←→	→	หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์
	2. ให้งานวิจัยและประกาศเกียรติคุณความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน	←→		หลัก: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง รอง: สมาคมผู้ประกอบการองค์กรเอกชน
	3. เผยแพร่ข้อมูลสินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการที่ได้รับการรับรองการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง รอง: สมาคมผู้ประกอบการองค์กรเอกชน
	4. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติให้ผู้บริโภคนิยมใช้สินค้า และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด และการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวงพาณิชย์ รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาคมผู้ประกอบการ

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 6 (ต่อ)</u> กลไกการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้กับองค์กรและธุรกิจที่มี การดำเนินงานด้านการ ผลิตที่สะอาด</p>	<p>5. ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบเพื่อให้ ประชาชนเห็นประโยชน์และความสำคัญ ของการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	←→		<p>หลัก: กระทรวง ที่เกี่ยวข้อง รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ องค์กรเอกชน</p>

ตารางที่ 2 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	1. จัดลำดับความสำคัญและระบบฐานข้อมูลประเภทอุตสาหกรรมที่จะส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	2. จัดทำหลักเกณฑ์การปฏิบัติ (Code of Practice) และคู่มือการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมแต่ละประเภทตามลำดับความสำคัญ	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	3. สร้างระบบการตรวจสอบและรับรองผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมวิชาชีพ
	4. จัดระบบการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินด้านการผลิตที่สะอาด (CP Auditor)	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมวิชาชีพ
	5. สนับสนุนอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ) ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	6. สนับสนุนกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อมดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม
	7. เพิ่มบทบาทให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เป็นผู้นำและสนับสนุนผู้ประกอบการ รายย่อยในการเริ่มดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม รอง: สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย
	8. สนับสนุนด้านการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์
	9. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้เครื่องมือจัดการสิ่งแวดล้อมอื่น ร่วมกับการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเกณฑ์เทียบ (Benchmark) การใช้ทรัพยากรและการระบายมลพิษ - การประเมินวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment, LCA) ในการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ และการบริการ - การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design) ในการผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ และการบริการ 	↔		หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์ รอง: สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p>กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ)</p> <p>ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>10. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของภาคอุตสาหกรรม เพื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมวิธีการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท - สร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายร่วมกับศูนย์ข้อมูลอื่นในภาคอุตสาหกรรมและภาคอื่น ๆ - สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างประเทศเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี 	↔		<p>หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม</p> <p>รอง: เครือข่ายการดำเนินงานด้านนิเวศเศรษฐกิจและการผลิตที่สะอาด</p>
<p>กลยุทธ์ที่ 4</p> <p>มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. กำหนดและติดตามเพื่อแสดงการเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ</p>
	<p>2. จัดทำคู่มือเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม</p> <p>รอง: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>3. จัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงพาณิชย์</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 4 (ต่อ) มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	4. ส่งเสริมการเกิดระบบโซ่อุปสงค์สีเขียว (Greening of Supply Chain) และระบบที่คู่ค้าสามารถกำกับและตรวจสอบระหว่างกัน	↔		หลัก: สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รอง: กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์
	5. จัดตั้งศูนย์รับซื้อ แลกเปลี่ยนของเหลือใช้หรือของเสีย (Waste Marketing Center)	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	6. ส่งเสริมและสร้างตลาดของเหลือใช้หรือของเสียจากอุตสาหกรรม	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ รอง: สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมที่เกี่ยวข้อง
	7. จัดทำคู่มือหรือเอกสารแนะนำการใช้ประโยชน์ของเหลือใช้หรือของเสียจากอุตสาหกรรมอย่างถูกวิธี	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์ รอง: สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด	1. จัดการฝึกอบรมผู้ประกอบการและพนักงานของอุตสาหกรรมให้มีความรู้ในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงอุตสาหกรรม รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 6 กลไกการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้กับองค์กรและธุรกิจที่มี การดำเนินงานด้านการ ผลิตที่สะอาด	1. ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เปิดเผยข้อมูลด้านมลพิษและการปล่อย มลพิษหรือของเสียต่อสาธารณะ	←	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม รอง: สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย
	2. กำหนดเป็นเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการต้อง แจ้งคุณลักษณะและปริมาณของเสีย ในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการ	←	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม
	3. เผยแพร่สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ ฉลากแสดงการเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ ที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด	←	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวง วิทยาศาสตร์ กระทรวงพาณิชย์
	4. เผยแพร่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ ที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	←	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม รอง: สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย สมาคมที่เกี่ยวข้อง
	5. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคนิยมใช้ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามกระบวนการ การผลิตที่สะอาด	←	→	หลัก: กระทรวง อุตสาหกรรม รอง: สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย สมาคมที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 3 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคเกษตรกรรม

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	1. จัดทำหลักเกณฑ์การปฏิบัติ (Code of Practice) และคู่มือการผลิตที่สะอาดหรือคู่มือการผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practice, GAP) สำหรับ	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สมาคมผู้ประกอบการ
	1.1 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและกิจกรรมต่อเนื่อง ประกอบด้วย สะพานปลา ทำเทียมเรือ และ โรงบรรจุ			
	1.2 การปศุสัตว์และกิจกรรมต่อเนื่อง ประกอบด้วย โรงฆ่าสัตว์ และศูนย์รวมน้ำนมดิบ			
	1.3 การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ			
	2. สร้างระบบการตรวจสอบและรับรองผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือคู่มือการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สมาคมผู้ประกอบการ
	3. จัดระบบการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินด้านการผลิตที่สะอาด (CP Auditor)	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สมาคมผู้ประกอบการ
	4. เพิ่มบทบาทให้ผู้ประกอบกิจการเกษตรขนาดใหญ่เป็นผู้นำและสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยในเริ่มการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สมาคมผู้ประกอบการ

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ) ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	5. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สมาคมผู้ประกอบการ
	6. สนับสนุนด้านการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดแก่เกษตรกร	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
	7. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของภาคเกษตรกรรม เพื่อ <ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมวิธีการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของการเกษตรแต่ละประเภท - สร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายร่วมกับศูนย์ข้อมูลอื่นในภาคเกษตรกรรมและภาคอื่น ๆ - สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างประเทศเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี 	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: เครือข่ายการดำเนินงานด้านนิเวศเศรษฐกิจและการผลิตที่สะอาด
กลยุทธ์ที่ 4 มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	1. กำหนดและติดตามเพื่อแสดงการเป็นสินค้าเกษตรที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ
	2. จัดทำคู่มือเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สมาคมผู้ประกอบการสมาคมที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ	
		2545 - 2549	2550 - 2554		
กลยุทธ์ที่ 4 (ต่อ) มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือ ในการสร้างแรงจูงใจและ เพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานด้านการผลิต ที่สะอาด	3. จัดทำทะเบียนแหล่งผลิตสินค้า เกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการ ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	
	4. พัฒนาการเกิดระบบโซ่อุปสงค์สีเขียว (Greening of Supply Chain) ใน ลักษณะระบบคู่ค้า (Contract Farming) ระหว่างผู้ผลิตสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อ	↔		หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ	
	5. ส่งเสริมและสร้างตลาดวัสดุเหลือใช้และ ของเสียจากการเกษตรเพื่อนำไปผลิต				
	5.1 พลังงานทดแทน	↔		หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ สำนักงาน คณะกรรมการ นโยบายพลังงาน แห่งชาติ รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ	
	5.2 ปุ๋ยอินทรีย์	↔		หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ	
	6. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลในการแลกเปลี่ยน วัสดุเหลือใช้และของเสียจากการเกษตร (Waste Exchange Information Center)	↔	↔	หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ	
	7. จัดทำคู่มือหรือเอกสารแนะนำการใช้ ประโยชน์วัสดุเหลือใช้และของเสีย จากการเกษตรอย่างถูกวิธี	↔		หลัก: กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ	

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 5</u> พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด</p>	1. จัดการฝึกอบรมเกษตรกรให้มีความรู้ในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		<p>หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 6</u> กลไกการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและธุรกิจที่มีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	1. เผยแพร่ความสำเร็จของผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด	↔		<p>หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รอง: สมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>
	2. เผยแพร่สินค้าเกษตรที่ได้รับฉลากรับรองการผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด	↔		<p>หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์</p>
	3. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคนิยมบริโภคสินค้าเกษตรที่ผลิตตามกระบวนการผลิตที่สะอาด	↔		<p>หลัก: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์</p>

ตารางที่ 4 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการท่องเที่ยวและการบริการ

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>1. จัดทำหลักเกณฑ์การปฏิบัติ (Code of Practice) และคู่มือการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยว และการบริการแต่ละประเภท</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ</p> <p>รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ</p>
	<p>2. สร้างระบบการตรวจสอบและรับรองแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ</p> <p>รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ สมาคมวิชาชีพ</p>
	<p>3. จัดระบบการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินด้านการผลิตที่สะอาด (CP Auditor)</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ สมาคม ผู้ประกอบการ</p>
	<p>4. เพิ่มบทบาทให้ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและการบริการขนาดใหญ่เป็นผู้นำและสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยในการเริ่มดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: สมาคม ผู้ประกอบการ</p>
	<p>5. สนับสนุนด้านการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ)</u> ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>6. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของภาคการท่องเที่ยวและการบริการเพื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมวิธีการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยวและการบริการแต่ละประเภท - สร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายร่วมกับศูนย์ข้อมูลอื่นในภาคการท่องเที่ยวและการบริการและภาคอื่น - สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างประเทศเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี 	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: เครือข่ายการดำเนินงานด้านนิเวศเศรษฐกิจและการผลิตที่สะอาด</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 4</u> มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. กำหนดสัญลักษณ์เพื่อแสดงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p> <p>2. จัดทำคู่มือเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p> <p>3. จัดทำทะเบียนแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p> <p>4. พัฒนาการเกิดระบบโซ่อุปสงค์สีเขียว (Greening of Supply Chain) ระหว่างการท่องเที่ยวและการบริการต่อเนื่อง</p>	↔	↔	<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: สมาคมที่เกี่ยวข้ององค์กรเอกชน</p> <p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: สมาคมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: สมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 5</u> พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. จัดการฝึกอบรมบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการและพนักงานของสถานประกอบการให้มีความรู้ในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมผู้ประกอบการสมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 6</u> กลไกการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและธุรกิจที่มีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. เผยแพร่ความสำเร็จของผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รอง: สมาคมผู้ประกอบการสมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>2. เผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รอง: สมาคมที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชน</p>
	<p>3. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคนิยมเลือกใช้บริการจากแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รอง: สมาคมผู้ประกอบการสมาคมที่เกี่ยวข้อง</p>

ตารางที่ 5 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการเงินการธนาคาร

มาตรการ	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 3</u></p> <p>ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>1. สร้างระบบ Green Finance ของสถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชน</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>
	<p>2. ผลักดันให้นำระบบการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมของภาคธุรกิจเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาให้สินเชื่อและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>
	<p>3. จัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมความรู้ความเข้าใจด้าน Green Finance ให้กับเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินของรัฐและเอกชนทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 4</u></p> <p>มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังภาษี และการตลาดเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. กำหนดให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาให้สินเชื่อและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ</p>	←→		<p>หลัก: กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย</p> <p>รอง: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>
	<p>2. จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในลักษณะกองทุนหมุนเวียน</p>	←→	→	<p>หลัก: กระทรวงการคลัง</p> <p>รอง: กระทรวงอุตสาหกรรม</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 5</u></p> <p>พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. จัดการฝึกอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดให้กับเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินของรัฐและเอกชน</p>	←→		<p>หลัก: กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>รอง: สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ</p>

ตารางที่ 6 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการศึกษา

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 2</u> ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดนโยบาย และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. จัดสรรงบประมาณและ/หรือเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาบุคลากรและการเรียนการสอนด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 3</u> ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา และหน่วยงานด้านการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตที่สะอาดเพื่อใช้ในการวางแผนการสอนและจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทุกระดับการศึกษา</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา</p> <p>รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์</p>
	<p>2. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีระดับความรู้เหมาะสมกับทุกระดับการศึกษาตั้งแต่ประถม มัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา</p>
	<p>3. ร่วมสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรและการฝึกอบรมบุคลากรของภาครัฐ ผู้ประกอบการและผู้ตรวจประเมินด้านการผลิตที่สะอาด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา</p> <p>รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ) ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	4. จัดทำเอกสารสื่อการสอนและตำราสำหรับการเรียนการสอนด้านการผลิตที่สะอาด	←→		หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา
	5. ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลด้านการผลิตที่สะอาดของภาคต่าง ๆ	←→		หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด	1. ฝึกอบรมบุคลากรในสถานศึกษาด้านการผลิตที่สะอาดเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรของภาครัฐและเอกชนในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ (Train of the trainer)	←→		หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
	2. เสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในลักษณะโครงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	←→		หลัก: กระทรวง ศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา รอง: กระทรวง วิทยาศาสตร์ กระทรวง อุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์

ตารางที่ 7 มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
<p><u>กลยุทธ์ที่ 2</u></p> <p>ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดนโยบาย และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด</p>	<p>1. จัดสรรงบประมาณและ/หรือกองทุนสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาดตามหัวข้อที่กำหนด</p>	↔		<p>หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ สำนักงานประมาณ</p> <p>รอง: กระทรวง ที่เกี่ยวข้อง</p>
<p><u>กลยุทธ์ที่ 3</u></p> <p>ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา</p>	<p>1. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการผลิตที่สะอาดแห่งชาติ</p> <p>2. กำหนดหัวข้อและจัดลำดับความสำคัญของงานวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาดครอบคลุมภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ โดยให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีและสารพิษในอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม - การใช้ประโยชน์จากของเสีย - การใช้พลังงานสะอาด - ระบบขนส่งมวลชนที่มีมลพิษต่ำ - การประเมินวัฏจักรวงจรชีวิต (Life Cycle Assessment, LCA) - การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design) - การศึกษาและวิจัยเชิงสังคม/จิตวิทยา เพื่อวัดผลการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการ 	↔		<p>หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์</p> <p>รอง: สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย สำนักงาน คณะกรรมการ วิจัยแห่งชาติ สถาบันการวิจัย สถาบันการศึกษา</p>

กลยุทธ์	มาตรการการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน		หน่วยงานรับผิดชอบ
		2545 - 2549	2550 - 2554	
กลยุทธ์ที่ 3 (ต่อ) ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษาและการวิจัย และพัฒนา	3. ส่งเสริมการดำเนินงานการวิจัยร่วมกับภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์	↔		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ รอง: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันการวิจัย
	4. จัดตั้ง ศูนย์ข้อมูล การวิจัย และพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาด เพื่อ <ul style="list-style-type: none"> - รวบรวมวิธีการดำเนินงานและผลสำเร็จของการวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาด - สร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายร่วมกับศูนย์ข้อมูลอื่นในภาคการวิจัยและพัฒนาและภาคอื่น - สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรต่างประเทศเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี 	↔		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ รอง: เครือข่ายการดำเนินงานด้านด้านนิเวศเศรษฐกิจและการผลิตที่สะอาด
กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด	1. เผยแพร่ผลงานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จ ทั้งในลักษณะโครงการสาริต การจัดสัมมนา การฝึกอบรม และการจัดนิทรรศการ	↔		หลัก: กระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ รอง: กระทรวงที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ภาคเอกชน

แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด (National Master Plan on Cleaner Production)

1. เหตุผลและความจำเป็น

การขยายตัวของประชากรและการพัฒนาทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น ชุมชน อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง การค้าและการบริการ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฐานในการผลิตและการพัฒนา แต่ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการเพิ่มขึ้นของภาวะมลพิษ สิ่งแวดล้อมจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน และเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ (Environmental Management) จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีต้องเน้นที่ “การป้องกัน” มากกว่า “การแก้ไข” เพื่อมิให้ปัญหาเกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือ ควรเน้นนโยบายเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ซึ่งนโยบายดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผสมผสานวิธีการและทางเลือกหลายรูปแบบที่เหมาะสม โดยมีแนวคิดที่ว่า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมจะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นการจัดการในลักษณะที่สามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจภาคเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็สามารถลดผลกระทบจากปัญหาภาวะมลพิษสิ่งแวดล้อมและยังเป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) เป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการในลักษณะของการป้องกันมลพิษ (Pollution Prevention Concept) ที่มีการประยุกต์และผสมผสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของภาคการผลิตและการบริการมีการป้องกันหรือลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต หรือผลิตภัณฑ์ เพื่อให้การใช้วัตถุดิบ พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำให้เกิดของเสีย น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย รวมถึงการเปลี่ยนวัตถุดิบ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ จึงเป็นการลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับมนุษย์ และลดต้นทุนในการผลิต ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการบำบัดหรือกำจัดของเสีย จึงเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าและบริการ ดังนั้น การผลิตที่สะอาดจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือการจัดการในเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะช่วยป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้วยังช่วยเพิ่มสมรรถนะในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศควบคู่ไปด้วย

ดังนั้น การจะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำหลักการ “การผลิตที่สะอาด” ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดยังไม่แพร่หลายในทางปฏิบัติเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการตั้งแต่ต้นนโยบายของรัฐด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งขณะนี้ยังเน้นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (End of Pipe Control) การขาดแผนระดับประเทศด้านการผลิตที่สะอาดเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตที่สะอาด การขาดมาตรการและกลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ทั้งทางด้านกฎหมาย นโยบาย งบประมาณ การศึกษา การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ แหล่งเงินทุนและสิทธิประโยชน์ และการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ดังนั้น แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาดฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดมาตรการและกลไกในการส่งเสริมและผลักดันให้มีการนำแนวคิดการผลิตที่สะอาดมาใช้ทุกภาคและกิจกรรม โดยจัดทำขึ้นตามกรอบของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545-2549 ภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ กลยุทธ์ที่ 2 ฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเทคโนโลยีเฉพาะด้านและการเพิ่มประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-efficiency) และการผลิตที่สะอาดเพื่อลดมลพิษและต้นทุนการผลิต

2. การดำเนินงานปัจจุบัน

ปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการดำเนินงานและกิจกรรมในการนำแนวคิดการผลิตที่สะอาดไปใช้ แม้ว่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก แต่ปัจจุบันเริ่มขยายแนวคิดนี้ออกไปสู่ภาคอื่นมากขึ้น ทั้งภาคการเกษตรกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ กิจกรรมในบ้านเรือนและชุมชน ตลอดจนภาคการศึกษา และภาคการวิจัยและพัฒนา ซึ่งสามารถสรุปการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

2.1 ภาคอุตสาหกรรม

ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีการจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดในกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ ฟอกหนัง น้ำมันปาล์ม แป้งมัน เยื่อกระดาษและกระดาษ อาหาร ฟอกย้อม เหล็กรีดเย็น หล่อหลอมโลหะ ตกแต่งผิวโลหะ อิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมเคมีเกษตร การดำเนินงานโครงการระยะแรกจะได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานระหว่างประเทศผ่านหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐ เอกชน สมาคมและสถาบันการศึกษา เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยเป็นการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านโครงการสาธิต อย่างไรก็ตาม โครงการส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานระยะสั้น ทำให้ขาดความต่อเนื่องทั้งทางด้านนโยบาย การดำเนินงาน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาเทคโนโลยี

ดังนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงได้จัดทำนโยบายและแผนงานส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด พ.ศ. 2543 – 2549 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดเพื่อลดต้นทุนการผลิตและปัญหาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน และสร้างกลไกเพื่อรองรับและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดไปใช้ในอุตสาหกรรมรายสาขาต่าง ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมภายใต้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม ร่างแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และโครงการอนุรักษ์พลังงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535 ทั้งนี้ แผนงานดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมแล้วตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2543

2.2 ภาคการเกษตรกรรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตรเพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอาหาร สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตรที่ปลอดภัยเพียงพอต่อการบริโภคและเป็นผู้ส่งออกชั้นนำของโลก ดังนั้น การพัฒนาการเกษตรจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีการพัฒนาระบบการผลิตการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ การลดต้นทุนการผลิต โดยใช้วิธีการผลิตสินค้าเกษตรให้มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานของกระทรวงเกษตรฯ ก็คือ การนำแนวคิดของการผลิตที่สะอาดหรือการป้องกันมลพิษมาใช้ อาทิเช่น การจัดทำนโยบายอารักขาพืชที่เน้นการป้องกันศัตรูพืชตั้งแต่ก่อนปลูกแทนการกำจัดศัตรูพืชหลังเกิดการระบาด การป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตรายสูง และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม การกำหนดหลักเกณฑ์การผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม หรือ Good Agricultural Practice (GAP) เพื่อผลิตสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน กระบวนการผลิตปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งขณะนี้ ในส่วนของการเพาะปลูกพืชมีการจัดทำหลักเกณฑ์การผลิตและคู่มือในการปลูกพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสมหลายชนิด ได้แก่ กัลว่ยไม้ ทุเรียน ลำไย ยางพารา ส้มโอ ส้มเขียวหวาน มังคุด มะม่วง เงาะ สับปะรดและลิ้นจี่ ด้านการปศุสัตว์ มีการออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยประกอบด้วย ฟาร์มโคนมและการผลิตน้ำนมดิบ ฟาร์มเลี้ยงสุกร และฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ ส่วนด้านการประมง มีการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลอย่างยั่งยืน หรือ Code of Conduct for Sustainable Marine Shrimp Farming เพื่อให้กุ้งทะเลเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานโลก มีระบบการเลี้ยงที่ยั่งยืน ความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ทำลายป่าชายเลนและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรฯ ยังส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นการลดปริมาณการนำเข้าและการใช้ปุ๋ยเคมี

2.3 ภาคการท่องเที่ยวและการบริการ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่กับสิ่งแวดล้อม มีการจัดการที่คำนึงถึงการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอดี ลดการบริโภคที่มากเกินไปเพื่อลดการเกิดของเสีย และป้องกันสิ่งแวดล้อมมิให้ถูกทำลาย ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว และคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติ จึงพยายามที่จะสร้างความร่วมมือและประสานงานในทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจบริการ นักท่องเที่ยว และชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ องค์กรเอกชนบางแห่งยังมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของธุรกิจและการบริการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานในเรื่องของประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ร้านอาหาร โรงแรม เป็นต้น

2.4 ภาคการเงินการธนาคาร

สถาบันการเงินและธนาคารส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญด้านการลงทุนและการให้สินเชื่อในเงื่อนไขอัตราพิเศษกับผู้ประกอบการทั้งภาคการผลิตและบริการที่มีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด แต่ก็มีสถาบันการเงินบางแห่งที่ให้ความสำคัญกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร เช่น บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กองทุนสิ่งแวดล้อม หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ที่ส่งเสริมโครงการเงินกู้ในลักษณะ Green Credit ให้กับภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือ BOI กำหนดให้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขในการสนับสนุนการลงทุนกับโครงการหรือกิจการต่าง ๆ ทั้งนี้ การที่ภาคการเงินยังให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวไม่มากนัก ส่วนหนึ่งเพราะการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมไม่เข้มแข็ง ทำให้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งความรับผิดชอบในความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากธุรกิจยังไม่เกี่ยวข้องกับผู้ให้เงินกู้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เป็นต้น

2.5 ภาคการศึกษา

การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีการสอดแทรกเกี่ยวกับหลักการด้านการผลิตที่สะอาดไว้ในการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมและการทำกิจกรรม อาทิเช่น การอนุรักษ์พลังงาน การประหยัดน้ำ การนำวัสดุมาใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โรงเรียนหลายแห่งมีการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ทำให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 ส่วนระดับอุดมศึกษานอกจากการสอนด้านการจัดการมลพิษที่เป็นการบำบัดที่ปลายท่อแล้ว ยังมีการปรับปรุงการเรียนการสอนในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ทั้งในระดับรายวิชาที่เกี่ยวข้องและการจัดทำเป็นหลักสูตรการสอนด้านการผลิตที่สะอาดทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา

2.6 ภาคการวิจัยและพัฒนา

ปัจจุบันหลายหน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา อาทิเช่น สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีการให้ทุนวิจัยด้านการผลิตที่สะอาดเพิ่มมากขึ้นผ่านมาจากหน่วยงานที่ทำกรวิจัยทั้งหน่วยงานของภาครัฐ สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันการศึกษา ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์โดยร่วมกับภาคเอกชนดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังขาดแคลนบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการวิจัยและพัฒนาในด้านนี้ และงานวิจัยส่วนใหญ่ยังเน้นในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก

3. ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บท

เมื่อเดือนกันยายน 2541 รัฐบาลไทยได้ร่วมลงนามในปฏิญญาสากลว่าด้วยการผลิตที่สะอาด หรือ International Declaration on Cleaner Production ในการประชุม UNEP the Fifth National High Level Seminar on Cleaner Production ณ ประเทศเกาหลี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542 รับทราบและเห็นชอบในหลักการให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการดำเนินงานให้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยการผลิตที่สะอาด

ในการนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด จึงได้เริ่มดำเนินการที่จะจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด (National Master Plan on Cleaner Production) ขึ้น เพื่อจะใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและส่งเสริมการผลิตที่สะอาด รวมทั้งเพื่อให้การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้กรมควบคุมมลพิษดำเนินการร่างแผนแม่บทดังกล่าว เริ่มจากการนำเอกสารแนวทางในการกำหนดนโยบายระดับชาติเกี่ยวกับการผลิตที่สะอาดของประเทศไทย (Contribution to the Formulation of National Cleaner Production Policies in Thailand) ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจัดทำขึ้นเมื่อปี 2540 โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) มาใช้เป็นกรอบในการร่างแผนแม่บท นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษยังได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) จัดหาผู้เชี่ยวชาญด้าน Cleaner Production and Sustainable Development มาร่วมร่างแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด

จากแผนแม่บทที่ร่างขึ้น กรมควบคุมมลพิษได้เสนอในการประชุมโต๊ะกลมด้านการป้องกันมลพิษ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2542 เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 300 คน ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่าแผนแม่บทนี้ควรมีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรที่มีอยู่ ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษจึงร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ภายใต้โครงการ Regional Environmental Technical Assistance (RETA) the Promotion of Cleaner Production Policies and Practices in Selected Developing Member Countries ในช่วงเดือนสิงหาคม 2542 – กรกฎาคม 2543 เชิญบุคลากรจากภาคภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งหมด 130 คน จัดตั้งเป็นคณะทำงาน 7 กลุ่มย่อย ร่วมกันระดมความคิดเห็นและจัดทำกรอบดำเนินงานของแต่ละภาคเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและสามารถเชื่อมประสานการดำเนินงานระหว่างภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นองค์รวมและเป็นรูปธรรม และกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ได้นำเสนอแผนแม่บทดังกล่าวในการประชุมสมัชชาสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2543 ภายใต้งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ 2543 อีกครั้งหนึ่ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมก่อนจะนำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาดเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อผลักดันให้เกิดการดำเนินงานและเกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

4. สาระสำคัญของแผนแม่บท

4.1 วิสัยทัศน์

นำหลักการด้านการผลิตที่สะอาด ไปประยุกต์ใช้กับทุกกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาซึ่งผลสำเร็จในการดำเนินการป้องกัน ลด และแก้ไขปัญหามลพิษ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคุณภาพชีวิต ควบคู่ไปกับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีการนำหลักการด้านการผลิตที่สะอาดไปใช้ในทุกภาคและกิจกรรม สร้างมาตรการและกลไกที่จะสนับสนุนการนำหลักการนี้ไปปฏิบัติ และเป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

4.3 กลยุทธ์และกรอบมาตรการการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการการดำเนินงานครอบคลุมทั้งทางด้านกฎหมาย ด้านนโยบาย ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ในภาคต่าง ๆ ที่จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม ผลักดันให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ในประเทศเป็นไปอย่างเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ภาคราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ภาคการเงินการธนาคาร ภาคการศึกษา และภาคการวิจัยและพัฒนา โดยมีกลยุทธ์และกรอบมาตรการการดำเนินงาน โดยสรุปดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 : ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบและวิธีปฏิบัติงานของราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. เพิ่มเติม แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรจุหลักการด้านการผลิตที่สะอาด
2. เพิ่มเติม แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มบทบาทเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
3. เพิ่มเติม แก้ไข หรือปรับปรุงระเบียบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดซื้อ/จัดจ้างสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการที่รักษาสิ่งแวดล้อม
4. ปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบคณะกรรมการพิจารณาเครื่องจักร วัสดุ และอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบปฏิบัติในการจัดทำ และพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
5. ปรับปรุงหรือแก้ไขระเบียบ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินงานของภาคราชการเพื่อให้ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดของเสียน้อยที่สุด

กลยุทธ์ที่ 2 : ปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดนโยบาย และการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. กำหนดแผนงานด้านการผลิตที่สะอาดไว้ในแผนงานที่สำคัญของประเทศ ประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม แผนปรับโครงสร้างเกษตรกรรม แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ แผนปรับโครงสร้างการศึกษา และแผนแม่บทด้านการวิจัยและพัฒนา

2. เพิ่มเติมการจัดทำโครงการด้านการผลิตที่สะอาดในแผนงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ
3. เพิ่มเติมการจัดทำโครงการด้านการผลิตที่สะอาดในแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด
4. กำหนดให้การดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการจัดสรรเงินงบประมาณ เงินอุดหนุน และเงินกู้ให้กับโครงการของรัฐ
5. กำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยเพิ่มความสำคัญของการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดเพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหามลพิษของท้องถิ่นก่อนการลงทุนจัดสร้างระบบกำจัด/บำบัดของเสียที่ปลายทาง
6. กำหนดสัดส่วนในการสมทบงบประมาณของท้องถิ่นเป็นกรณีพิเศษหากโครงการที่เสนอมีการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
7. จัดสรรเงินงบประมาณพิเศษนอกเหนือจากงบประมาณปกติ เช่น เงินอุดหนุนจากกองทุนต่าง ๆ หรือบพัฒนาให้กับท้องถิ่นที่ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
8. จัดสรรเงินงบประมาณและ/หรือเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร การเรียนการสอน และการวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาด

กลยุทธ์ที่ 3 : ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การท่องเที่ยวและบริการ การเงินการธนาคาร การศึกษา และการวิจัยและพัฒนา
กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. จัดทำหลักเกณฑ์การปฏิบัติ (Code of Practice) และคู่มือการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรม เกษตรกรรม แหล่งท่องเที่ยวและบริการแต่ละประเภทตามลำดับความสำคัญ
2. สร้างระบบการตรวจสอบและรับรองสถานประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ผลิตสินค้าเกษตร แหล่งท่องเที่ยวและบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
3. จัดระบบการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินด้านการผลิตที่สะอาด (CP Auditor)
4. สนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
5. เพิ่มบทบาทให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยวและบริการขนาดใหญ่เป็นผู้นำและสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยในการเริ่มดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
6. สนับสนุนด้านการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เกษตรกร และผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวและบริการ

7. ส่งเสริมการใช้เครื่องมือจัดการสิ่งแวดล้อมอื่นร่วมกับการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด ได้แก่ กำหนดเกณฑ์เทียบ (Benchmark) การใช้ทรัพยากรและการระบายมลพิษ การประเมินวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment, LCA) และการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-design) ในการผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์และการบริการ
8. สร้างระบบ Green Finance ในสถาบันการเงินของรัฐบาลและเอกชนเพื่อผลักดันให้นำระบบการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดมาใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ
9. จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน เอกสารสื่อการสอนและตำราสำหรับการเรียนการสอนด้านการผลิตที่สะอาดในทุกระดับการศึกษา
10. กำหนดหัวข้อและจัดลำดับความสำคัญของงานวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตที่สะอาดของภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ และส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยร่วมกับภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์
11. จัดตั้งเครือข่ายและศูนย์ข้อมูลด้านการผลิตที่สะอาดที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและการบริการทางวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 4 : มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ด้านการเงิน การคลังและภาษี และการตลาด เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. พิจารณาการให้สินเชื่อและสิทธิประโยชน์จากสถาบันการเงิน การส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนการนำสิทธิประโยชน์ด้านภาษีมาใช้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
2. นำรายได้ที่จัดเก็บจากค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษหรือภาษีด้านสิ่งแวดล้อม และรายได้อื่นที่จัดเก็บได้ในท้องถิ่นมาใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในท้องถิ่น
3. จัดตั้งหรือออกระเบียบกองทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในลักษณะกองทุนหมุนเวียน
4. สร้างระบบรับรองมาตรฐานและติดฉลากเพื่อแสดงการเป็นสินค้า ผลิตภัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
5. สร้างตลาดสำหรับสินค้า ผลิตภัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
6. จัดทำคู่มือเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการที่ได้รับการรับรองการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด
7. จัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวและการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

8. ส่งเสริมการเกิดระบบโซ่อุปสงค์สีเขียว (Greening of Supply Chain) ระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกับบริษัทผู้ค้า ผู้ผลิตสินค้าเกษตรกับผู้ซื้อ และผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการต่อเนื่อง

9. สร้างตลาดและศูนย์รับซื้อ แลกเปลี่ยน ของเหลือใช้หรือของเสียจากภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม (Waste Marketing Center)

10. จัดทำคู่มือหรือเอกสารแนะนำการใช้ประโยชน์ของเหลือใช้หรือของเสียจากภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมอย่างถูกวิธี

กลยุทธ์ที่ 5 : พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและองค์กรด้านการผลิตที่สะอาด กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. จัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรของภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เกษตรกร ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ เจ้าหน้าที่สถาบันการเงิน และบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตที่สะอาด

2. จัดสรรทุนการศึกษาด้านการผลิตที่สะอาดให้กับบุคลากรของภาครัฐ

3. เสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในลักษณะของโครงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

4. จัดทำและให้บริการข้อมูลข่าวสารทางวิชาการด้านการผลิตที่สะอาด

5. เผยแพร่ผลงานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จทั้งในลักษณะโครงการสาธิต การจัดสัมมนา การฝึกอบรม และการจัดนิทรรศการ

กลยุทธ์ที่ 6 : กลไกการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและธุรกิจที่มีการดำเนินงานด้านการผลิตสะอาด

กรอบมาตรการการดำเนินงาน

1. สร้างกลไกให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการเปิดเผยข้อมูลด้านมลพิษและการปล่อยมลพิษหรือของเสียต่อสาธารณะ

2. เผยแพร่ความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาดในหน่วยงานรัฐและเอกชน

3. เผยแพร่ข้อมูลสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการที่ได้รับการรับรองการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

4. รณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติให้ประชาชนหรือผู้บริโภคเห็นประโยชน์และความสำคัญของการดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด และนิยมใช้หรือบริโภคสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการที่ดำเนินงานด้านการผลิตที่สะอาด

จากกลยุทธ์และกรอบมาตรการการดำเนินงานดังกล่าว ได้จัดทำรายละเอียดของมาตรการการดำเนินงานในแต่ละกลยุทธ์และกรอบมาตรการที่กำหนด โดยจัดแบ่งมาตรการการดำเนินงานตามรายการเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายในการปฏิบัติรวม 7 ภาค ดังแสดงตามตารางที่ 1 – 7 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคราชการ	
	ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น	รวม 28 มาตรการ
ตารางที่ 2	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม	รวม 23 มาตรการ
ตารางที่ 3	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคเกษตรกรรม	รวม 18 มาตรการ
ตารางที่ 4	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการท่องเที่ยว และการบริการ	รวม 14 มาตรการ
ตารางที่ 5	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการเงิน การธนาคาร	รวม 6 มาตรการ
ตารางที่ 6	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการศึกษา	รวม 8 มาตรการ
ตารางที่ 7	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาควิจัยและพัฒนา	รวม 6 มาตรการ

ทั้งนี้ รวมมาตรการทั้งหมด 103 มาตรการ แต่ละมาตรการจะระบุระยะเวลาดำเนินงาน โดยบางมาตรการจะเป็นการดำเนินงานระยะสั้นช่วง 5 ปีแรก ระหว่างปี 2545 – 2549 บางมาตรการจะเป็นการดำเนินงานระยะยาวช่วง 10 ปี ระหว่างปี 2545 – 2554 และกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ โดยแบ่งเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองสำหรับการดำเนินงานในแต่ละมาตรการ

4.4 ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลาการดำเนินงาน 10 ปี ตั้งแต่ปี 2545 – 2554 แบ่งออกเป็นการดำเนินงานระยะสั้น เริ่มตั้งแต่ปี 2545 – 2549 และการดำเนินงานระยะยาว เริ่มตั้งแต่ปี 2545 – 2554

4.5 การติดตามผลการดำเนินงาน

คณะกรรมการควบคุมมลพิษติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทราบเป็นประจำทุก 6 เดือน

แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด
(National Master Plan on Cleaner Production)

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ

มกราคม 2545

สารบัญ

	หน้า
1. เหตุผลและความจำเป็น	1
2. การดำเนินงานปัจจุบัน	2 - 5
3. ขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บท	5 - 6
4. สำระสำคัญของแผนแม่บท	6 - 38
4.1 วิสัยทัศน์	6
4.2 วัตถุประสงค์	6
4.3 กลยุทธ์และกรอบมาตรการการดำเนินงาน	7
4.4 ระยะเวลาดำเนินงาน	11
4.5 การติดตามผลการดำเนินงาน	11

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคราชการ ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น	12 - 20
ตารางที่ 2	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคอุตสาหกรรม	21 - 25
ตารางที่ 3	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคเกษตรกรรม	26 - 29
ตารางที่ 4	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการท่องเที่ยว และการบริการ	30 - 32
ตารางที่ 5	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการเงิน การธนาคาร	33 - 34
ตารางที่ 6	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการศึกษา	35 - 36
ตารางที่ 7	มาตรการการดำเนินงานสำหรับภาคการวิจัยและ พัฒนา	37 - 38

